

Тішков І. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА
МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН**

Міжнародні торгівельні відносини – це система економічних взаємин між країнами, що ґрунтується на обміні товарами, послугами, капіталом та інтелектуальною власністю через державні кордони. Ця система формується на основі міжнародного поділу праці і регулюється міжнародними договорами, звичаями та національним законодавством. До ключових елементів відносяться експорт (вивіз товарів/послуг) та імпорт (ввіз), які разом утворюють торговельний баланс і оборот. Міжнародні торгівельні відносини є однією з ключових складових сучасної глобальної економіки. Вони сприяють інтеграції країн у світовий ринок, забезпечуючи обмін товарами, послугами та технологіями між державами. Це дозволяє країнам спеціалізуватися на виробництві тих товарів, які вони можуть виготовляти найефективніше, що призводить до підвищення продуктивності та економічного зростання. Наприклад, міжнародний поділ праці, який є основою торгівлі, дозволяє країнам використовувати свої конкурентні переваги, такі як дешева робоча сила або високий рівень технологічного розвитку [1].

Однією з головних переваг міжнародної торгівлі є її вплив на економічне зростання. Завдяки експорту країни можуть збільшувати обсяги виробництва, що сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню доходів населення. Імпорт, у свою чергу, забезпечує доступ до товарів і послуг, які неможливо виробляти всередині країни через відсутність ресурсів або технологій. Таким чином, міжнародна торгівля стає важливим інструментом для забезпечення стабільності та розвитку національних економік [2].

Процеси глобалізації значно посилили роль міжнародної торгівлі. Зростання економічної взаємозалежності країн, розвиток транснаціональних корпорацій (ТНК) та впровадження нових технологій сприяють інтенсифікації торговельних

потоків. ТНК, які контролюють значну частину світової торгівлі, використовують свої мережі для оптимізації виробництва та збуту, що дозволяє їм мінімізувати витрати та максимізувати прибутки. Це, у свою чергу, впливає на формування світових цін та структуру міжнародної торгівлі [1; 2].

Міжнародна торгівля також відіграє важливу роль у вирішенні глобальних економічних проблем, таких як енергетична криза, екологічні загрози та продовольча безпека. Наприклад, торгівля дозволяє країнам імпортувати енергоносії та продовольство, яких їм не вистачає, що допомагає уникнути дефіциту та стабілізувати внутрішні ринки. Крім того, міжнародні організації, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), сприяють встановленню правил та стандартів, які забезпечують справедливість та прозорість у торгівельних відносинах [2]. Однак міжнародна торгівля має і свої виклики. Наприклад, нерівномірний розподіл вигод від торгівлі може призводити до економічного розшарування між країнами. Країни з високим рівнем розвитку часто отримують більше переваг від торгівлі, ніж країни, що розвиваються. Тому важливим завданням є розробка механізмів, які забезпечать рівні умови для всіх учасників міжнародної торгівлі [3].

Міжнародні торговельні відносини є багаторівневою системою, яка інтегрує економічні, політичні, технологічні та соціокультурні аспекти глобалізованого світу. Їх класифікація за формою (експорт, імпорт, реекспорт, транзит), видами (товари, послуги, інтелектуальна власність), регіональним принципом (двосторонні, багатосторонні, глобальні угоди) та ступенем лібералізації (вільна торгівля, протекціонізм) дозволяє структурувати різноманітність взаємодій у світовій економіці.

Економічні фактори, такі як рівень розвитку країн і валютні курси, визначають конкурентоздатність на ринку, тоді як політичні механізми (торговельні угоди, санкції) формують «правила гри». Технології, зокрема цифровізація та інновації в логістиці, перетворюють традиційні моделі торгівлі, роблячи її швидшою та доступнішою. Соціокультурні чинники, такі як споживчі уподобання або

етичні стандарти, впливають на попит і маркетингові стратегії, підкреслюючи необхідність врахування локальних особливостей.

Сучасні тенденції, такі як зростання цифрової економіки, екологічні вимоги та глобальні ланцюги доданої вартості, вимагають від країн гнучкості та адаптації. Успіх у міжнародній торгівлі залежить від здатності поєднувати власні конкурентні переваги зі світовими трендами, враховуючи як теоретичні моделі, так і практичні виклики. Таким чином, класифікація та аналіз факторів міжнародних торговельних відносин залишаються ключовим інструментом для розробки ефективних стратегій у контексті динамічної глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Сауляк О. Теоретичні основи зовнішньої торгівлі агропродовольством. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 4. С. 259-266. <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.259>.
2. Дзюбановська Н. В. Систематизація теорій міжнародної торгівлі як базис для її вимірювання. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. Т. 21. Вип. 8(50). С. 22-25.
3. Яковенко Я. Ю., Іщенко С. В., Петросян В. Аналіз ролі міжнародної торгівлі у розвитку глобальної економіки та господарства окремої країни. *Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації: зб. тез VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Кременчук, 8-10 листоп. 2021 р.)*. Кременчук: КрНУ, 2021. С. 44-46.

Тройникова Н. Д., канд. екон. наук Дзяд О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОГНОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОГО РИНКУ СОНЯЧНИХ ПАНЕЛЕЙ

Світовий ринок сонячних панелей демонструє стійку тенденцію до зростання. Інноваційний розвиток галузі сприяє прискоренню технологічних змін, забезпечуючи ефективніше використання ресурсів та зниження витрат. Квантові технології підвищують ефективність перетворення енергії, а перовскітні матеріали сприяють здешевленню виробництва. Розвиток накопичувачів енергії відкриває нові можливості використання, тоді як інтеграція штучного інтелекту дозволяє